

Subject Area
Mathematics and Science
Education

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 106
PP: 4521-4531

Arrival
11 October 2022

Published
31 December 2022
Article ID Number
66296

Article Serial Number
08

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.2922/8/ssj.66296>

How to Cite This Article

Kıdıl, M. & Aksu, H. H. (2022). "Matematik Öğretmenlerinin Lisansüstü Eğitimi Terkinin Değerlendirilmesi" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:106; pp:4521-4531

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Matematik Öğretmenlerinin Lisansüstü Eğitimi Terkinin Değerlendirilmesi¹

A Study on the Fact That Math Teachers Dropout of Postgraduate Education

Mücahit Kıdıl¹ Hasan Hüseyin Aksu²

¹ Öğretmen., MEB, Samsun, Türkiye

² Prof. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Giresun, Türkiye

ÖZET

Sürekli değişen, gelişen bilginin ve teknolojinin var olduğu dünyada bireylerin buna uyum sağlayabilmesi için bilgilerini sürekli olarak güncellemeleri gerekmektedir. Bilgileri güncel tutmanın yollarından biri de lisansüstü eğitimidir. Gerçekleştirilen bu çalışmada matematik öğretmenlerinin lisansüstü eğitim terk nedenlerini ortaya koymak ve katılımcıların lisansüstü öğrenci adaylarına yönelik görüş ve önerilerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni tercih edilmiştir. Araştırma, ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiş, lisansüstü eğitimi terk eden 22 matematik öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, yüz yüze görüşme tekniği ile araştırmacı tarafından geliştirilen ve 9 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Katılımcıların lisansüstü eğitim terk nedenlerinden en fazla dile getirilen sebep iş hayatlarının yoğun olması ve danışmanları sebebi ile olduğu sonucuna varılmıştır. Katılımcıların tamamına yakını lisansüstü eğitim boyunca kendilerine ders veren öğretim üyelerinden memnun oldukları sonucu ile karşılaşmıştır. Çalışanlar için uygun şartların oluşturulması lisansüstü eğitim terkinin azaltılabileceği sonucuna varılmıştır. Lisansüstü eğitimde terki minimize edebilmek adına MEB tarafından çalışanlara araştırma yapmak için daha fazla imkan sağlamaları, araştırmacılara ise lisansüstü eğitimde terk nedenlerini karma desen yöntemi kullanarak çalışmalarını önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü Eğitim, Okul Terki, Okul Terki Nedenleri, Matematik Öğretmenleri

ABSTRACT

In a world where constantly changing and developing information and technology exist, individuals need to constantly update their knowledge in order to adapt to it. One of the ways to keep information up-to-date is through postgraduate study. In this study, it was aimed to reveal the reasons for leaving the postgraduate education of mathematics teachers and to determine the opinions and suggestions of the participants towards the postgraduate students. In this study, the phenomenology design, one of the qualitative research methods, was preferred. The research was carried out with 22 mathematics teachers who left postgraduate education, determined by criterion sampling method. The data were collected with a semi-structured interview form consisting of 9 questions developed by the researcher using face-to-face interview technique. Content analysis was used in the analysis of the data. It was concluded that the most frequently mentioned reason for the participants to drop out of graduate education was because of their busy work life and their advisors. It was observed that almost all of the participants were satisfied with the lecturers who taught them throughout their graduate education. It has been concluded that creating suitable conditions for employees can reduce graduate education dropouts. In order to minimize dropout in graduate education, it has been suggested by the Ministry of National Education to provide more opportunities for employees to conduct research, and researchers to study the reasons for dropout in graduate education using mixed design method.

Keywords: Postgraduate Education, Dropout, Reasons for Drop-out, Mathematics Teachers

1. GİRİŞ

Bir ülkenin elindeki insan kaynağını yetenekli ve dünya üzerinde fark yaratacak donanıma sahip olacak şekilde yetiştirmeyi hedeflemesi, halkının kendi mutluluğu ve refahı için ihtiyaç olması ile beraber, küreselleşen dünya düzeninde ülkenin geleceği açısından da önem arz etmektedir. Bu durum kalkınmada en önemli faktörlerden olan eğitimi öne çıkarmaktadır (Gencel, 2001). Gelişmiş ülkeler ihtiyaç duyulan özelliklere sahip bireyler yetiştirme konusunda hızlı ve etkili davranırken, gelişmekte olan veya gelişmemiş ülkeler çeşitli sorunlar ile karşılaşabilmektedir. Ülkelerin gelişmişlik seviyelerindeki farklılığın sebepleri değerlendirildiğinde, bu durumun da ülkeler arası eğitim seviyelerindeki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir (Taş ve ark., 2013).

Ülkelerin kalkınmasında gerekli olan nitelikli insan gücü, lisansüstü eğitim ile giderilebilir ve bu sebepten lisansüstü eğitime gereken önemin verilmesi gerekmektedir (Sevinç, 2001). Çünkü üniversitelerin lisans eğitiminden mezun olan bireylerin elde ettikleri kazanımlar günümüz ihtiyaçlarının belirli bir kısmına cevap verebilmektedir. Sürekli olarak değişen, gelişen bilginin ve teknolojinin var olduğu bir evrende insanların bu duruma ayak uydurabilmeleri için bilgi birikimlerini güncellemeleri gerekmektedir ve bireyler değişime açık

¹ Bu çalışma danışmanlığını Prof.Dr. Hasan Hüseyin AKSU'nun yaptığı ve Mücahit KIDIL'ın hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

olmalıdır. Bu nedenle lisans düzeyinde elde edilen kazanımların bireye hayatı boyunca yetmesi söz konusu değildir (Karakütük, 2001).

Karakütük (1999), lisansüstü eğitimin gelişmesi ve gerekli ilginin artmasını şu şekilde belirtmiştir:

- ✓ Lisans düzeyinde öğrenilen bilginin çağın ihtiyacı olan teknolojiyi ve bilgiyi karşılamaması
- ✓ Üniversitelerin artmasına karşın buralarda görev yapabilecek öğretim üyesinin niceliksel olarak yeterli gelmemesi
- ✓ Ülkenin kalkınmasında ihtiyaç duyulan donanımına sahip insan gücünü oluşturmak
- ✓ Temel eğitim süresinin ve ülke nüfusunun artması
- ✓ İş alımlarında lisansüstü eğitilmiş kişilerin tercih edilmesi
- ✓ Araştırma çalışmalarının üniversitelerin temel görevleri haline gelmesi

Lisansüstü öğretim, lisans mezunu olan bireylerin istedikleri ya da ilgi duydukları bir bilim dalında yüksek lisans veya doktora öğrenimi olarak uzmanlaşmasıdır (Oğuzkan, 1993). Lisansüstü eğitim, ülkelerin geleceğinde bilimin farklı alanlarda ilerlemesine ve teknolojik olarak kalkınmasına yardımcı olacak akademisyenler ve bilim insanlarının yetiştirilmesinde öncü olan eğitim kademesidir (Türker, 1996). Lisansüstü eğitim, lisans eğitiminden daha ileri düzeyde bilim ve faaliyetle donanmış yüksek uzmanlık kuvvetini oluşturan bir eğitim programıdır (Çakar, 2001).

Türkiye’de gerçekleştirilen lisansüstü eğitim çalışmalarının hedefi; niteliksel olarak gelişmiş insan gücü ile birlikte ülkenin ileri teknoloji ve bilgi donanımına sahip olabilecek proje ve araştırmalar yapmaktır (Karakütük, 1999). Bu durumda üniversitelerin niceliksel olarak artırılması yerine niteliksel olarak artırılması daha önemlidir (Aslan, 2007).

Lisansüstü eğitim almak isteyen bireyler farklı zorluklar ile karşılaşabilirler. Bu zorlukların bir tanesi ve en güç olanı okul terkidir. Bireylerin lisansüstü eğitiminde karşılaştıkları zorluklar okul terkini etkilemektedir. Lisansüstü eğitimde verilen dersler ve eğitim alan kişilerin özellikleri dikkate alındığında lisansüstü eğitimi terk etme diğer öğretim kurumlarını terk etmeden daha farklı sorunlar teşkil edebilir.

Ülkeler okul terki ile ilgili çeşitli tanımlar yapmışlardır (Lamb ve ark., 2011). Tanımlar incelendiğinde;

- ✓ Fransa’da okula devam etmemek, akademik ve mesleki eğitiminin son yılında istenilen başarıyı yakalayamamış olmak
- ✓ Kanada’da herhangi bir liseyi başarı ile bitirememek ve herhangi bir eğitime dahil olmamak
- ✓ Almanya’da resmi bir yükseköğretim diploması almadan okuldan ayrılmak
- ✓ Polonya’da yüksek öğretimi bitirememek
- ✓ Avustralya’da ortaöğretimin son aşaması olan 12.sınıfı bitirememek
- ✓ İzlanda’da 24 yaşa kadar bir yüksek öğretim programını bitirememek
- ✓ İspanya’da mesleki ya da genel liseyi bitirememek
- ✓ Norveç’te yükseköğretimi son yılından önce terk etmek ya da mezuniyet için gerekli şartları sağlayamamak
- ✓ İsviçre’de 18-24 yaş arasında olup zorunlu eğitim sonrası eğitimi başarılı bir şekilde bitirememes2
- ✓ ABD’de lise ve dengi okul diplomasına sahip olmadan ayrılmak şeklinde tanımlanmıştır.3
- ✓ Türkiye’de okul terki ile ilgili resmi bir tanım olmamak ile birlikte bu çalışmada okul terki; bireyin içinde bulunduğu öğretim kademesine devam etmemesi ya da kaydını sildirmesi olarak değerlendirilmektedir.

Quinn (2013), okul terkini birden fazla alanda açtığı problemler sebebi ile büyük bir kayıp olarak değerlendirmiştir. Okul terki bireyin gelişimine ve toplumsal adaptasyonuna olumsuz yönde etki etmektedir. Bu nedenle okul terki hem toplumsal hem kişisel olarak problemlere yol açmaktadır.

Nihayetinde topluma yönelik uzun bir zaman diliminde sosyal ve ekonomik etkilerin okul terkinde önemli bir sorun oluşturduğu aşikardır (Özer ve ark., 2011; Castello ve ark., 2017).

Belirtilenlerden yola çıkarak toplumsal bir problem olan okul terki durumunun nedenleri ve sonuçlarının tespit edilmesi gerekmektedir. Birçok ülkede bahsedilen durum ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılmaktadır (Gülşen, 2017).

1.1. Problem Durumu

Gerçekleştirilen bu çalışmanın problemi “Lisansüstü eğitimi terk eden matematik öğretmenlerinin lisansüstü eğitimi terk etme nedenleri ve terk sürecine ilişkin kişilerin görüşleri nelerdir? ” olarak ifade edilebilir. Araştırmanın alt problemlerini aşağıdaki gibi ifade edebiliriz:

- ✓ Katılımcıların lisansüstü eğitimi için hazırbulunmuşlukları nelerdir?
- ✓ Katılımcıların lisansüstü eğitime başvurmakta amaçları nelerdir?
- ✓ Lisansüstü eğitim süresi boyunca katılımcıların ailelerinin kendilerine olan yaklaşımları nasıldır?
- ✓ Lisansüstü eğitimin bırakılma nedenleri nelerdir?
- ✓ Katılımcıların lisansüstü eğitim boyunca kendilerine ders veren öğretim üyeleri hakkındaki düşünceleri nelerdir?
- ✓ Lisansüstü eğitim boyunca katılımcıların danışmanları ile ilgili düşünceleri nelerdir?
- ✓ Katılımcıların lisansüstü eğitimin terkinin önlemeye yönelik çözüm önerileri nelerdir?
- ✓ Katılımcıların lisansüstü eğitimine geri dönmeye yönelik düşünceleri nelerdir?
- ✓ Lisansüstü eğitim yapmak isteyen adaylara katılımcıların önerileri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Kavak’ın (2010) belirttiği gibi ülke nüfusunun artması ve bunun ile birlikte okul terklerin de artması ilerleyen yıllarda okul terki ile ilgili sorunları daha önemli bir hale getirebilir. Buna istinaden problemin tespiti, çözüm için önemli bir yol olacaktır.

Araştırmanın amacını iki madde ile belirtebiliriz:

- ✓ Matematik öğretmenlerinin lisansüstü eğitimi terk etme nedenlerini tespit etmek.
- ✓ Katılımcıların lisansüstü eğitim yapmak isteyenlere yönelik görüş ve önerilerini aramak.

1.3. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Okul terki hem dünya üzerinde hem de Türk eğitim sistemi içerisinde var olan sorunlardan bir tanesidir (Yorğun, 2014). Nüfus artışı ile birlikte okul terki probleminin önemi sonraki zaman dilimi içerisinde de devam edecektir (Kavak, 2010). Bu sebepten okul terkinin sebep olan durumların tespiti çözüm yolunda gerekli olan ilk adımdır.

Okul terkinin nedenleri ile ilgili literatür taraması yapıldığında çalışmaların daha çok ortaokul, lise ve lisans düzeyinde okul terkinin araştırdığı görülmüştür. Literatürde lisansüstü eğitim ile ilgili çalışmalar daha çok akademisyen veya öğrenci açısından lisansüstü eğitimdeki sorunlar, bunlara yönelik çözüm önerilerinden oluşmaktadır. Lisansüstü eğitimdeki terk nedenleri Deniz (2019) tarafından makale olarak araştırılmıştır. Bu çalışmada çalışma grubu farklı fakülte mezunudur ve katılımcılar İstanbul ve Ankara’dan seçilmiştir. Gerçekleştirilen mevcut çalışmada ise sadece matematik eğitimi alanında lisansüstü eğitimi terk eden bireyler üzerine yoğunlaşmış ve katılımcılar 9 farklı ilden seçilmiştir. Bu yönü ile mevcut çalışma Deniz (2019) çalışmasından ayrılmaktadır. YÖK tabanındaki tezler incelendiğinde ise matematik öğretmenlerinin lisansüstü eğitimde okul terki ile ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Yapılan bu çalışma bu yönü ile diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni tercih edilmiştir. Nitel araştırmada amaç araştırılan konunun hakkında derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde bilgi edinmeyi sağlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2010). Nitel araştırmanın desenlerinden olan olgubilimdeki amaç bir olayı, durumu bireylerin algılayış şekillerinden hareketle aydınlatmak veya bireylerin olay ile ilgili bakış açılarından faydalanarak olguyu tanımlamaktır (Johnson ve Cristensen, 2008). Bu araştırmada belirlenen olgu matematik öğretmenlerinin lisansüstü eğitimi terkidir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu lisansüstü eğitimi terk eden matematik öğretmenleri oluşturmak. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt tercih edilmiştir. Bu çalışmada ölçüt olarak, lisans düzeyinde matematik öğretmenliği mezunu olup lisansüstü eğitime başlayan ve eğitimi terk eden bireyler tercih edilmiştir. Katılımcıların bazı özellikleri Tablo 1’de belirtilmiştir.

Ölçütlü örnekleme yöntemi ile belirlenen katılımcıların 9’u ders, 13’ü tez döneminde okulu terk etmiştir. Matematik öğretmenlerinin 15’i kız, 7’si erkek katılımcıdır. Yaşları 24 ile 38 arasında farklılık gösteren öğretmenlerin hepsi yüksek lisans eğitimini terk etmiş kişilerdir. Bu kişiler lisans düzeyi olarak 4’ü ortaöğretim matematik öğretmenliği programından, 18’i de ilköğretim matematik öğretmenliği programından mezun olmuştur. Katılımcılardan 5 kişi Giresun, 3 kişi Ordu, 3 kişi Rize, 2 kişi Samsun, 2 kişi Amasya, 2 kişi Tokat, 2 kişi Trabzon, 2 kişi Erzincan, 1 kişi Siirt ilinde lisansüstü eğitime başlamıştır. Katılımcıların tamamı Matematik Eğitimi alanında yüksek lisansı bırakmıştır.

Tablo 2.1: Katılımcıların demografik özellikleri

		Katılımcılar	f	
Okul Terk Dönemi	Tez Dönemi	K1, K3, K4, K10, K11, K12, K13, K15, K16, K17, K18, K20, K21	13	
	Ders Dönemi	K2, K5, K6, K7, K8, K9, K14, K19, K22	9	
Cinsiyet	Kız	K1, K3, K5, K9, K7, K8, K10, K11, K13, K14, K15, K16, K17, K20, K22	15	
	Erkek	K2, K4, K9, K12, K18, K19, K21	7	
Öğretim Kademesi	Yüksek lisans	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22	22	
	İ.Ö Matematik Öğrt.	K1, K2, K3, K5, K6, K7, K8, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22	18	
Lisans Mezuniyeti	O.Ö. Matematik Öğrt.	K4, K9, K10, K11	4	
	Giresun	K1, K3, K15, K21, K22	5	
Lisansüstü Eğitim Yapılan İl	Rize	K2, K9, K10	3	
	Ordu	K14, K17, K18	3	
	Trabzon	K4, K16	2	
	Samsun	K19, K20	2	
	Amasya	K6, K17	2	
	Tokat	K12, K15	2	
	Erzincan	K8, K13	2	
	Siirt	K11	1	
	Lisansüstü Eğitime Başlanan Bölüm		K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22	22
		Matematik Eğitimi		

2.3. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırma çalışmalarında veri elde edebilmek için sıklıkla tercih edilen teknikler görüşme (yüz yüze görüşme), gözlem ve doküman analizidir (Legard ve ark., 2003). Yürütülen bu çalışmada veri elde edebilmek için, katılımcıların okul terk nedenleri ile ilgili düşüncelerini ayrıntılı olacak şekilde anlamamızı sağlayan ve nitel araştırma çalışmalarında genellikle kullanılan yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Katılımcılar ile gerçekleştirilen görüşmeler 2021 yılı içerisinde gerçekleşmiştir ve bir katılımcı ile görüşme 20 dakika ile 25 dakika arasında bir zaman diliminde olmuştur. Görüşme esnasında bazı katılımcıların terk sürecine dair bazı ayrıntıları hatırlamadığı görülmüştür. Bu katılımcılara ek sorular sorularak terk sürecine dair yaşantılar hatırlatılmaya çalışılmıştır. Gönüllü olmak istemeyen bazı bireyler lisansüstü eğitim sürecindeki olumsuz yaşantılarını hatırlamak istemediklerini, ayrılış sürecinden itibaren kimsenin bu konu ile ilgili kendisiyle görüşme talep etmediğini ve bundan sonra da gerek görmediğini, çalışma hayatlarının yoğunluğu gibi sebeplerden gönüllü olmak istemediklerini ifade etmiştir.

Görüşmelerde veri kaybı olma ihtimalini ortadan kaldırmak için veriler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Bu süreçte oluşabilecek bazı problemlerin (pilin tükenmesi, kayıt cihazının bozulması vb.) oluşmaması için iki adet ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Katılımcılara neden ses kayıt cihazı tercih edildiği ile ilgili açıklamalar yapılmış ve onlardan izin alınmıştır.

Görüşme tamamlandıktan sonra, araştırmacı görüşme ortamını hemen terk etmeyip bir süre daha kalarak görüşme esnasında almış olduğu notları incelemiştir. Eksik notlar unutulmadan kayıt altına alınmış ve böylelikle bilgi kaybının oluşmaması sağlanmaya çalışılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Katılımcılar ile gerçekleştirilen görüşme sonrası elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizi süreci verilerin kodlanması, temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması, bulguların yorumlanması ve raporlaştırılması sırası takip edilerek yapılmıştır.

Görüşmelerden sonra veriler yazıya geçirilmiş, verileri kelime, kelime öbeği veya bir cümleden yararlanarak taslak kodlar belirlenmiştir. Bu kodlara göre taslak temalar oluşturulmuştur. Taslak temalara göre kodlar düzenlenmiş ve veriler bu taslak temalara, kodlara göre incelenerek düzenlenmiştir. Daha sonra taslak olarak bulunan tema ve kodlar kesinleşmiştir. Bundan sonra temaların birbirleri ile olan ilişkisi belirlenmiştir. Bir sonraki aşamada temalar araştırmanın soruları altında gruplandırılmıştır. Kod ve tema kitapçığı oluşturularak veriler organize edilmiş ve en son aşamada da veriler raporlaştırılmıştır.

2.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik için görüşme sorularının taslak formatı hazırlandıktan sonra soruların araştırmanın kapsamını, içeriğini sağlayıp sağlamadığı, soruların dil bilgisi yönünden incelenmesi ve anlamının açıklığı gibi hususlar için uzman görüşü alınmıştır. Verilerin toplanması ve analizi süreci birlikte yürütüldüğünden, kategorilerin olgunlaşması ve doyuma ulaşması sağlanmıştır. Geçerlik için veriler toplanırken gözlem notları da alınmıştır ve verilerin analizinde katılımcıların ifadeleri ve gözlem notları birlikte ele alınarak değerlendirilmiştir.

Güvenirlik için araştırmanın verileri, diğer araştırmacılar tarafından incelenebilmesi için uygulanan yöntemler ve araştırma süreci ayrıntıları ile birlikte aktarılmıştır. Görüşmelerin kaç kişiyle yapıldığı, nasıl toplandığı ve görüşmelerin ne kadar sürdüğü, elde edilen verilerin literatür ile ortak ve ayrı yönleri ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir. Aynı zamanda bulgular bölümünde görüşmelerdeki bazı ifadeler direkt olarak aktarılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Katılımcıların Lisansüstü Eğitimi İçin Hazırbulunuşluklarına Yönelik Bulgular

Tablo 3.1. Katılımcıların hazırbulunuşluk durumu

Kodlar	f
Hazırbulunuşluğu olmayan	11
Süreç hakkında bilgisi olan	9
Derslerin içerikleri hakkında bilgisi olan	6

Tablo 3.1 incelendiğinde katılımcıların %42 oranında herhangi bir hazırbulunuşluğu olmadığı görülmektedir. %35 oranında katılımcıların sadece süreç hakkında bilgisi vardır.

Bu görüşme sorusuna verilen bazı cevaplar aşağıda belirtilmiştir.

“Süreç hakkında bilgim vardı, hangi derslerin okutulduğu, içeriklerinin neler olduğuna dair az çok bilgim vardı. Lisans döneminde hocalarımız bizi lisansüstüne teşvik için zaman zaman bunlarla ilgili bizi bilgilendiriyorlardı” (K1).

Tüm bu bulgular ışığında lisansüstü eğitime başlayan katılımcıların süreç başında hazırbulunuşluğa sahip olmadığı görülmesine rağmen çok az bir katılımcının hazırbulunuşluğa sahip olduğuna ulaşılmıştır.

3.2. Katılımcıların Lisansüstü Eğitime Başvurmaktaki Amaçlarına Dair Bulgular

Tablo 3.2. Katılımcıların lisansüstü eğitime katılma amaçları

Kategori	Kodlar	f
Lisansüstü eğitimin yapılma amacı	Meslek hayatına katkı sağlaması	11
	Akademik kariyer	7
	Yapmış olmak	2
	Hizmet puanı	1
	Zamanı değerlendirmek için	1
	Zorunluluk	1

Tablo 3.2’deki alt temalara bakıldığında katılımcıların lisansüstü eğitime katılmalarındaki amaçların %35’ini lisansüstü eğitimin katılımcıların meslek hayatına katkıda bulunması yönündedir. Katılımcıların çoğu aktif olarak öğretmenlik yapan bireyler olduğu için sınıf ortamında daha verimli olmak, çocuklara daha faydalı olabilmek için

bu sürece başladıklarını ifade etmişler. Bu görüşme sorusundan katılımcıların %22'sinin amacının akademik kariyer yapma olduğu anlaşılmıştır.

Bir katılımcının görüşü aşağıda verilmiştir.

“Lisansı bitirip atanınca lisansta öğrendiğim bazı şeyleri sınıflarda uygulayamadığımı gördüm, lisansüstü eğitim ile bu eksiklerimi gidererek işimi daha iyi yapabilmek adına lisansüstü eğitim yapmak istedim” (K10).

Bu bilgilerden hareketle katılımcılar lisansüstü eğitime meslek hayatlarına katkısı olacağını düşündüğünden ve akademik kariyer için başlamıştır.

3.3. Lisansüstü Eğitim Süresi Boyunca Katılımcıların Ailelerinin Kendilerine Olan Yaklaşımlarına Yönelik Bulgular

Tablo 3.3. Lisansüstü eğitim sürecinde aile desteği

Kategori	Kodlar	f	
Aile Desteği	Olumlu Görüş	Başlarken	12
		Yaparken	12
		Bırakırken	8
	Olumsuz Görüş	Başlarken	6
		Yaparken	7
		Bırakırken	9
İfade belirtmeyen	Başlarken	4	
	Yaparken	3	
	Bırakırken	5	

Tablo 3.3 incelendiğinde lisansüstü eğitim sürecinde katılımcıların ailelerinin büyük çoğunluğu olumlu yönde görüş ifade etmişlerdir. Lisansüstü eğitime başlarken ailelerin yaklaşık %55'i bu sürece destek vermişler, %27'si lisansüstü eğitime çeşitli sebeplerle olumsuz görüş bildirmişler ve %18'inin ailesi ise katılımcılar bu sürece başlarken dahil olmamışlardır. Katılımcıların bu soruya vermiş oldukları bazı cevaplar aşağıda ifade edilmiştir.

“Ailem lisans düzeyinde çok yorulduğum için pek istemedi” (K16)

“Ailem lisansüstü eğitime başlamamda çok mutlu oldu, bıraktığım zaman da büyük bir tepki aldım” (K1).

3.4. Lisansüstü Eğitimin Bırakılma Nedenlerine Dair Bulgular

Tablo 3.4. Lisansüstü eğitimin bırakılma nedenleri

Kategori	Kodlar	f
.Lisansüstü Terk Nedenleri	İş hayatı	14
	Danışman sebebi ile	8
	Beklentiyi karşılayamaması	7
	Kadro bulma kaygısı	5
	Özel hayat	4
	Ulaşım	3

Tablo 3.4 incelendiğinde katılımcılar okul terk nedenlerine yönelik sebeplerin %32 oranında iş hayatından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %16'sı lisansüstü eğitimin beklentilerini karşılamamasından dolayı bu süreci sonlandırmıştır. Okulu terk nedenlerinin %18'i katılımcıların danışmanlarının kendine olan yaklaşımlarından ve aralarındaki iletişim probleminden kaynaklanmıştır. Görüşlerin bazıları aşağıda aktarılmıştır.

“İş yoğunluğu vardı, okulda derslerim fazla idi, lisansüstü eğitim yaptığım yer ile yaşadığım yer arası uzak olduğu için bıraktım” (K2).

“Lisansüstü eğitime evlenmeden önce başlamıştım, evlenince eşim devam etmemi istemedi” (K11).

3.5. Katılımcıların Lisansüstü Eğitim Boyunca Kendilerine Ders Veren Öğretim Üyeleri Hakkındaki Düşüncelerine Dair Bulgular

Tablo 3.5. Öğretim Üyelerinin Değerlendirilmesi

Kategori	Kodlar	f
Öğretim üyelerinin değerlendirilmesi	Bilgi aktarması yeterli	16
	İlgili	16
	Bildiklerini aktarmada yetersiz	4
	Monoton ders anlatımı var	3
	Tanımiyorum	2

Tablo 3.5'e bakıldığında katılımcıların görüşlerine göre lisansüstü eğitim sürecinde ders veren öğretim üyelerinin %39'unun ilgili ve aynı oranda yeterli olduğu görülmüştür. Yaklaşık %10'unda öğretim üyelerinin bilgilerini

aktarmada yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. %7'si öğretim üyelerinin monoton ders anlattığı, sürece lisansüstü öğrencileri katmadığı, sunuş yöntemini kullandığı, farklı anlatım tekniklerini kullanmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretim üyelerinin değerlendirilmesine ilişkin bazı görüşler aşağıda belirtilmiştir.

“Öğretim üyelerinin alanında çok donanımlı olduğunu düşünüyorum fakat bazı hocaların bilgisini aktarmada ve öğrenciyi yönlendirmede pasif kaldıklarını düşünüyorum” (K1).

“Hocalar yeteri kadar ilgi gösteriyordu, motivasyonları yüksekti” (K5).

Katılımcıların öğretim üyeleri ile ilgili görüşlerine bakıldığında görüşlerin yarısına yakını öğretim üyelerinden memnun oldukları gözlemlenmiştir.

3.6. Lisansüstü Eğitim Boyunca Katılımcıların Danışmanları ile İlgili Düşüncelerine Dair Bulgular

Tablo 3.6. Danışmanların değerlendirilmesi

Kategori	Kodlar	f
Danışmanların değerlendirilmesi	İlgili	13
	İletişim kuramadım	6
	Gerekli desteği göremedim	4
	Yeniliğe kapalı	4

Tablo 3.6'a bakıldığında katılımcıların danışmanları ile ilgili yaklaşık %48'i olumlu yönde, %52'si olumsuz yönde fikir beyan etmişlerdir. Katılımcıların yaklaşık %22'si lisansüstü eğitim süreci boyunca danışmanları ile iletişim kuramadıklarını ifade etmişlerdir. %15'i danışmanların gerekli desteği göstermedikleri ve %15'i de danışmanlarının yeniliğe kapalı olduğunu dile getirmişlerdir. Danışmanların değerlendirmesi ile ilgili bazı görüşler aşağıda belirtilmiştir.

“Çok yardımcı oldu danışmanım, o olmasa ders dönemini bile bitiremezdim, düştüğüm yerden kaldırdı” (K13).

“Gayet iyi iletişim kurduk, rahat bir insandı, fazla bunaltmadı beni” (K19).

Katılımcıların ifadelerine bakıldığında büyük çoğunluğunun danışmanlarından memnun olduğuna ulaşılmıştır. Katılımcılar kendilerinin lisansüstü eğitimi terk etmek istediklerinde danışmanlarının lisansüstü eğitimini bırakma düşüncesinden kendilerini vazgeçirmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

3.7. Katılımcıların Lisansüstü Eğitimin Terkini Önlemeye Yönelik Çözüm Önerilerine Dair Bulgular

Tablo 3.7 : Terke yönelik çözüm önerileri

Kategori	Kodlar	f
Terke yönelik çözüm önerileri	Çalışanlar için uygun şartlar oluşturulmalı	15
	Nitelikli akademisyen	4
	Danışman yükü azaltılmalı	3
	Danışman seçme olmalı	3
	Lisansüstü süresi uzatılmalı	2
	Dersler uygulamaya yönelik olmalı	2

Tablo 3.7 incelendiğinde katılımcılar lisansüstü terke yönelik çözüm önerilerinin %52'sinde çalışanlar için bu sürecin yürütülebilmesi için gerekli şartların oluşturulması gerektiği önerisinde bulunmuşlardır. Katılımcıların %7'si lisansüstü eğitim süresinin kısa olduğunu, hayat şartlarının bazen bunu belirtilen sürede tamamlamaya fırsat vermediğini ve bu yüzden bu sürecin uzatılabileceği önerisinde bulunmuşlardır. Katılımcılardan elde edilen görüşlere göre %10'ununda danışman yükünün azaltılması gerektiği ifade edilmiştir. Katılımcılardan bazılarının görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Bu süreç çalışanlar göz önünde bulundurularak planlanmalıdır (K2).

“Lisansüstü eğitimde ders verecek, danışmanlık yapacak öğretim üyeleri belli kriterleri taşımalıdır” (K21).

Katılımcıların görüşleri incelendiğinde lisansüstü eğitim yapan bireylerin çalışma hayatlarının buna göre düzenlenmesi gerektiği düşüncesi büyük oranda dile getirilmiştir.

3.8. Lisansüstü Eğitimine Geri Dönmeye Yönelik Katılımcıların Düşüncelerine Dair Bulgular

Tablo 3.8. Lisansüstü eğitimini tamamlama isteği

Kategori	Aynı üniversitede (f)	Farklı üniversitede (f)	Yapmak istemeyen (f)
Lisansüstü eğitimini tamamlama isteği	9	9	4

Tablo 3.8'e bakıldığında katılımcıların yaklaşık %82'si lisansüstü eğitim sürecini tamamlamak istemektedir. Tamamlamak isteyen katılımcıların %50'si lisansüstü eğitimi terk ettikleri üniversitede, %50'si de farklı bir üniversitede lisansüstü eğitimi tamamlamak istediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bazılarının ait görüşer aşağıda verilmiştir.

"Lisansüstünü terk ettiğim üniversite bana uzak olduğu için aynı üniversitede tamamlamak istemiyorum belki farklı bir üniversitede olabilir" (K2).

"Şuan başka bir üniversitede lisansüstü eğitim yapıyorum zaten" (K3).

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde yarım kalan lisansüstü eğitimini tamamlamak istediklerini ifade etmişlerdir fakat terk nedenlerinin ortadan kalktığına bunun mümkün olacağı bulgusuna ulaşılmıştır.

3.9. Katılımcıların Lisansüstü Eğitim Yapmak İsteyen Adaylara Önerilerinin Bulguları

Tablo 3.9. Lisansüstü öğrenci adaylarına öneriler

Kategori	Kodlar	f
Lisansüstü yapmak isteyenlere öneriler	Amaçlarını iyi belirlemeli	10
	Azimli ve istekli olmalı	6
	Lisans bitince hemen başlamalı	5
	Dil eğitimi almalı	4
	Hazırbulunuşluğu olmalı	4
	İş hayatına geçtikten sonra başlamalı	3
	Ulaşım problemi yaşamayacağı üniversiteleri tercih etmeli	2
	Zaman yönetimini iyi yapmalı	2

Tablo 3.9'a bakıldığında katılımcıların lisansüstü öğrenci adaylarına sundukları önerilerden en çok tekrar eden, bu sürece başlayacak kişilerin amaçlarını iyi belirlemesidir. Yaklaşık %30'unda amaçlarının iyi tespit edilmesi önerilmiştir. %18'inde adaylara azimli ve istekli olmaları önerilmiştir. %15'inde görüşler adayların lisansı bitirince hemen lisansüstü eğitime başlamalarına yönelik iken, %9'unda ise iş hayatına geçtikten sonra bu sürece başlamalarına yöneliktir. Katılımcıların adaylara yönelik önerilerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

"Dil eğitimi almaları bu süreçte kendilerine çok yardımcı olacaktır" (K4).

"Bu süreci tamamlamaları noktasında istekli olmalılar, azim ve isteklerini kaybetmemeleri gerekir" (K6).

Özetle, katılımcıların lisansüstü eğitim öncesi hazırbulunuşluğu olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcılar lisansüstü eğitimin kendi mesleki hayatlarına katkısı olacağını düşündüğü için bu sürece başlamıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu bu süreç boyunca ailelerinin kendilerine büyük katkısı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu araştırmada lisansüstü eğitimi terk eden bireylerin iş hayatlarının yoğun olması sebebi en çok tekrar edilen nedendir. Araştırmada katılımcıların lisansüstü eğitim sürecinde kendilerine ders veren öğretim üyelerinden memnun oldukları görülmüştür. Katılımcılar tarafından okul terkinin azaltılmasına yönelik, çalışanlar için uygun şartların oluşturulması gerektiği önerisi sunulmuştur.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Birinci alt probleme ilişkin veriler incelendiğinde %42'sinde katılımcıların lisansüstü eğitime başlarken hazırbulunuşluğu olmadığı ve %35'inde ise katılımcıların sadece lisansüstü eğitim süreci hakkında bilgi sahibi olduğu sonuçları ile karşılaşılmıştır. Deniz (2019), tarafından yürütülen çalışmada lisansüstü öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun lisansüstü eğitimdeki dersler ve içerikleri hakkında hazırbulunuşluğu olmadığı sonucu mevcut çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir.

İkinci alt probleme yönelik elde edilen veriler katılımcıların lisansüstü eğitime katılmalarındaki amaçlarından en çok tekrar edilenin lisansüstü eğitimin kendilerinin meslek hayatına katkıda bulunacağı düşüncesidir. Katılımcıların çoğu aktif öğretmenlik yaptığı için bu sonuca ulaşıldığı tahmin edilmektedir. Görüşlerin %22'si ise akademik kariyer için bu sürece başlanıldığı sonucunu göstermektedir. Deniz (2019), Aslan (2010), Başer, Nallı ve Gürhan (2005), Aydemir ve Çam (2015) tarafından lisansüstü öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecine başlamadaki

amaçlarına bakıldığında öğrencilerin alanlarında kendilerini geliştirmek ve akademik kariyer yapmak olduğu görülmüştür. Yukarıda ifade edilen çalışmaların sonuçları mevcut çalışmanın sonucu ile paralellik göstermektedir.

Üçüncü alt probleme ilişkin veriler bize lisansüstü eğitime başlarken ve lisansüstü eğitimi bırakırken ailelerin %55'inin katılımcılara destek verdiklerini göstermiştir. Katılımcılar bu süreci bırakırken aileler olumlu görüşten daha fazla olumsuz görüş ifade etmişler ve bu süreci tamamlamaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Yorğun (2014), tarafından yürütülen çalışmada da ailelerin çocuklarına eğitime devam etmeleri konusunda destek verdikleri, terk eden öğrencilere de kızdıkları sonucuna varılmıştır. Bu sonuç mevcut çalışma sonucu ile örtüşmektedir.

Dördüncü alt probleme yönelik araştırma sonucu katılımcıların lisansüstü eğitimi terk nedenlerinden iş yoğunluğu sebebi ile terk etmenin en çok belirtilen durum olduğu elde edilmiştir. Deniz (2019), Çorlu ve diğerleri (2016), Başer, Nallı ve Gürhan (2005), Özmen ve Güç (2013) lisansüstü eğitimde öğrencilerin terk nedenleri ve eğitime devam etme konusunda yaşadıkları en büyük zorluğun iş yoğunluğu olduğunu tespit etmişlerdir. Sayan ve Aksu (2005), lisansüstü eğitim sürecini çalışırken tamamlamaya çalışan bireylerin çok yoğun olduğu ve izin almalarının problem olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmalardaki sonuçlar mevcut çalışmadan ulaşılan sonucu destekler niteliktedir.

Beşinci alt probleme dair verilere göz atıldığında ders veren öğretim üyeleri ile ilgili katılımcıların görüşlerinin %39'u yeterli, %39'u ilgili, %10'unun öğretim üyelerinin bildiklerini aktarmada yetersiz olduklarını ifade eden sonuçlar ile karşılaşmıştır. Sayan ve ark. (2006) tarafından yürütülen çalışmada lisansüstü öğrencileri öğretim üyelerini %31'ini yeterli, %19'unu da yetersiz bulmuşlardır. Sayan ve ark. (2006) tarafından yürütülen bu çalışma ile mevcut çalışmada öğretim üyelerinin yeterli oldukları oranın yüksek, yetersiz oranın düşük olması sonuçları birbirine paralellik göstermektedir.

Altıncı alt probleme ilişkin veriler incelendiğinde lisansüstü eğitim yapan katılımcıların danışmanları ile ilgili fikirlerin %48'si olumlu iken %52'sinin olumsuz yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sayan ve ark. (2006) yapmış oldukları çalışmada lisansüstü öğrencileri tez danışmanlarını %56'sını yetersiz bulmuştur. Dilci (2019), lisansüstü eğitimde görülen aksaklıklar arasında danışmanların yetersiz olduğu sonucunu belirtmiştir. Bu sonuçlar mevcut çalışmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Yedinci alt probleme yönelik elde edilen veriler katılımcıların lisansüstü eğitimi terkini önlemeye yönelik çözüm önerilerinden en çok tekrar edilen ve görüşlerin %60'ını oluşturan lisansüstü eğitimin daha yapılabilir hale getirmek için çalışma şartlarının lisansüstü eğitim yapmaya uygun hale getirilmesi önerisine ulaşılmıştır. Dilci (2019), eğitim bilimleri alanında lisansüstü eğitimin geliştirilmesine yönelik alınabilecek önlemler arasında çalışanlar için çalışma şartlarının düzenlenmesi önerisine ulaşmıştır. Sayan, Aksu ve Gürhan (2006), yürütmüş oldukları çalışmada sınıf öğretmenliği lisansüstü eğitiminin daha nitelikli olması için öğretim üyeleri tarafından belirtilen öneriler arasında öğretmen olarak çalışanlara kolaylık olması için derslerin 5'ten sonra yapılması ifade edilmiştir. Belirtilen bu çalışmalardan ulaşılan öneriler mevcut çalışmanın önerilerini desteklemektedir.

Sekizinci alt probleme yönelik araştırma sonucunda katılımcıların %82'sinin bıraktıkları lisansüstü eğitimi tamamlamak istedikleri elde edilmiştir. Geri kalan %18'inde ise bu süreci tamamlamak istemediklerini ifade ettikleri karşılaşmıştır. Deniz (2019), tarafından gerçekleştirilen çalışmada lisansüstü öğrencilerin bıraktıkları eğitime geri dönmeye yönelik görüşleri incelendiğinde %75 gibi yüksek bir oranda katılımcıların yarıda kalan bu süreci tamamlamak istedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç yapılan çalışmadan elde edilen sonuç ile benzerlik göstermektedir.

Dokuzuncu alt probleme ait veriler katılımcıların lisansüstü adaylarına yönelik öneri olarak bu sürece başlamadan önce hazırbulunuşluklarının olması, üniversite tercihlerini ulaşım sıkıntısı yaşamayacak şekilde yapmaları, kendileri için en uygun zamanı seçmeleri, neden bu eğitimi almak istediklerini belirlemeleri, bu süreç boyunca daima azimli, istikrarlı olmaları, zaman yönetimini iyi yapmaları ve bu sürece başlamadan önce dil eğitimi almaları gerektiği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Özmen ve Güç (2013), çalışmasında katılımcıların dil eğitimi aldıktan sonra lisansüstü eğitim yapmaları gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuç yapılan mevcut araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir.

5. ÖNERİLER

5.1. Araştırma Sonuçlarına Yönelik Öneriler

- ✓ Lisansüstü eğitimi almak isteyen öğrencilerin bu eğitimi almak isteme amaçlarını iyi tespit edip, bu amaçlarının lisansüstü eğitimin amaçları ile ne kadar örtüşüğünü belirleyerek bu sürece başlamaları önerilebilir.
- ✓ Lisansüstü eğitime başlayacak adaylar bu sürece başlarken yoğun bir çalışma içerisine gireceğini bilmesi ve bu süreci yarıda bırakmamak için gerekli zamanı ayırabilecekse bu sürece başlaması önerilebilir.

- ✓ Lisansüstü eğitimin terk nedenlerinden biri olan öğretim üyelerinin yoğun çalışıyor olması ve bu noktada danışanlarına gerekli ilgi ve alakayı gösterememesi durumu için öğrenci başına düşen öğretim üyesi sayısının artırılması önerilebilir.
- ✓ Lisansüstü eğitim sürecinin zahmetli ve yoğun bir çalışma temposu gerektirdiği için lisansüstü öğrenci adaylarına bu süreç boyunca sabırlı olmaları önerilebilir.

5.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- ✓ Bu çalışma matematik eğitimi alanında yüksek lisansı terk eden katılımcılar ile gerçekleşmiştir. Başka bir çalışmada matematik eğitimi alanında doktora yapan ya da farklı bölümlerde lisansüstü eğitim yapan katılımcılar ile okul terk nedenlerinin araştırılıp karşılaştırılması önerilebilir.
- ✓ Lisansüstü eğitimde okul terki ile ilgili çalışmalarda nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılarak karma desen çalışma yapılabilir. Böylelikle lisansüstü eğitimin terkine sebep olan durumlar hakkında daha geniş bilgiler edinilebilir.
- ✓ Katılımcıların büyük çoğunluğu okulu terk nedenlerini iş yoğunluğu ve danışman faktörü olduğunu belirtmiştir. Bu sebepten bu nedeni daha aytıntılı bir şekilde ortaya koymak için öğretim üyeleri ve okul idarecileri ile lisansüstü eğitim yapan öğretmenler hakkında görüşme yapılarak onların bu sürece ve öğretmenlere yönelik görüşleri belirlenebilir ve bu görüşler karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

1. Aslan, G. 2007. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne kayıtlı doktora öğrencilerinin lisansüstü öğretime ilişkin sorunları. Milli Eğitim Dergisi, (36):174, 250-270.
2. Başer, N., Narlı, S., Günhan, B. 2005. Öğretmenlerin lisansüstü eğitim almalarında yaşanan sorunlar ve önerileri. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(17): 129-135.
3. Castelló, M., Pardo, M., Sala-Bubaré, A., & Suñe-Soler, N. 2017. Why do students consider dropping out of doctoral degrees? Institutional and personal factors. Higher Education, 74(6): 1053-1068.
4. Çakar, Ö. 2001. Fen bilimleri alanında bilim adamı yetiştirme: lisansüstü eğitim, bilim adamı yetiştirme lisansüstü eğitim. Ankara, TÜBA Bilimsel Toplantı Serileri;7, 65– 75.
5. Deniz, Ü. 2019. Lisansüstü eğitimde gizli kriz: Öğrenciler neden okulu terk ediyor?. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 48(20): 61-83.
6. Dilci, T. 2019. Eğitim bilimleri örnekleminde lisansüstü eğitimin niteliksel boyutuna ilişkin görüşler. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 29(1): 159-179
7. Gencel, U. 2001. Türkiye'de yükseköğretim hizmetlerinin sunumunda toplam kalite yönetimi ve akreditasyon. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye ABD, Yüksek Lisans Tezi
8. Gülşen, F. 2017. Yükseköğretimde okul terkinin değerlendirilmesi. Eskişehir Osman Gazi Üniveristesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri ABD, Doktora Tezi.
9. Johnson, B., Christensen, L. 2008. Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
10. Karakütük, K. 1999. Lisansüstü öğretimde örgütlenme modelleri ve Türkiye'deki uygulamalar. 6. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi, 17 – 19 Kasım 1999, Ankara.
11. Karakütük, K. 2001. Öğretim üyesi ve bilim insanı yetiştirme: Lisansüstü öğretimin planlanması. Ankara: Anı Yayıncılık.
12. Kavak, Y. 2010. 2050'ye doğru nüfus bilim ve yönetim: Eğitim sistemine bakış. İstanbul: TÜSİAD
13. Oğuzkan, F. 1993. Eğitim terimleri sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
14. Özer, A., Gençtanırım, D. ve Ergene, T. 2011. Türk lise öğrencilerinde okul terkinin yordanması: Aracı ve etkileşim değişkenleri ile bir model testi. Eğitim ve Bilim, 36(161): 302-317.
15. Özmen, Z. M. & Aydın Güç, F. (2013). Doktora Eğitimi ile İlgili Yaşanan Zorluklar ve Baş Etme Stratejileri: Durum Çalışması . Yükseköğretim ve Bilim Dergisi , (3) , 214-219
16. Sayan, Y., Aksu, H. ve Uşaklı, H. 2006. Sınıf öğretmenliği programında yüksek lisans ve doktora öğrenimi yapan öğrencilerin ve öğretim üyelerinin beklentileri. Gazi Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Kongresi.

17. Sevinç, B. 2001. Türkiye’ de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve öneriler. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 34(1): 125-137.
18. Taş, A., Selvitopu, A., Bora, V., Demirkaya, Y. 2013. Meslek lisesi öğrencilerinin okul terk nedenleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 13(3): 1551-156.
19. Türker, K. 1996. Türkiye’de üniversite, bilim ve teknoloji politikaları. 2. Üniversite kurultayı bildiriler. Sarmal Yayınevi, İstanbul.
20. Yıldırım, A., Şimşek, H. 2016. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
21. Yorğun, A. 2014. Lise öğrencilerinde okul terki riskinin incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri ABD, Doktora Tezi.
22. Quinn, J. (2013). Drop-out and completion in higher education in europe among students from under-represented groups. http://ec.europa.eu/education/more_information/doc/neset/higher/report_en.pdf adresinden alınmıştır.